

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR,
IDÉHISTORIA OCH RELIGION

Skrivande som motstånd

– En studie av subversiva strategier i romaner av Nina Bouraoui

Writing as Resistance

– A Study of Subversive Strategies in Novels by Nina Bouraoui

Evelina Ivarsson

Termin: VT 2016

Kurs: LV1310, Uppsatskurs, 15 hp.

Nivå: Kandidat

Handledare: Karl Ågerup

Abstract

Bachelor thesis in Comparative Literature

Title: Writing as Resistance: A Study of Subversive Strategies in Novels By Nina Bouraoui

Author: Evelina Ivarsson

Academic term and year: Spring 2016

Department: Department of Literature, History of Ideas and Religion

Supervisor: Karl Ågerup

Examiner: Christian Lenemark

Keywords: Nina Bouraoui; *Garçon Manqué*; *Mes Mauvaises Pensées*; *Poupée Bella*; subversive strategies; Jacques Rancière;

This essay is aiming to find subversive strategies in the novels *Garçon Manqué*, *Mes Mauvaises Pensées* and *Poupée Bella* by the French-Algerian writer Nina Bouraoui. A subversive strategy is one that has the potential to cause change. It recognizes that something is wrong in society and then encourages us, like a conscience, to do something about it. While discussing what those strategies consist of I utilize theories by the philosopher Jacques Rancière. He defines politics as a battle of who is to be counted as a subject, whose talk is counted as speech rather than just as mere growl and whose experiences that count as a part of the common experiences. Literature is according to him political in itself as it creates new subjects and new, common worlds. Using this definition of politics and literature theory this essay identifies three different strategies in Bouraoui's novels. The first strategy is about the author creating an alternative, homosexual world. While describing the lesbian clubs and places in Paris in *Poupée Bella*, where she's depicting homosexuality as something natural and shameless, she is creating a lesbian universe, which I claim, is a radical alternative to the heteronormativity. Furthermore I state that Bouraoui, by writing about a lesbian, French-Algerian young woman, is letting new subjects in to Rancière's political world. Writing as a resistance against racism also becomes a strategy. The narrator in the novels is defending herself from earlier attacks and is, at the same time, uncovering the racism she has been subjected to. She is depicting the history and the consequences of the Algerian war that lasts even today and she's uncovering racism and oppression.

Innehållsförteckning

1. Inledning, syfte och frågeställning	4
2. Material.....	5
3. Teori och metod.....	7
4. Tidigare forskning	8
5. Analys	13
5.1 Nya subjektiviteter och erfarenheter i en lesbisk värld.....	13
5.2 Att vara både den koloniserade och den koloiserande.....	16
6. Avslutning	22
7. Litteraturlista	24

1. Inledning, syfte och frågeställning

Det är flera år sedan jag upptäckte Nina Bouraouis författarskap. Hennes beskrivningar av det brusande havet och himlen aldrig så blå som i barndomens Algeriet. Hennes skildringar av vuxenblivande, av att finna sig själv, av att upptäcka kärleken. Jag har också alltid haft en stark känsla av att de har en subversiv potential. Att de gör något med sina läsare; dessa romaner gjorde i alla fall någonting med mig och med hur jag uppfattar tillvaron. I en intervju med *L'Express* talar Bouraoui om författaren som någon som inte tillhör världen men att hen genom sina böcker skriver in sig i den. ”C'est lui qui le regarde et qui le traduit, il est la conscience du monde[...].”¹ Hon beskriver författaren som någon som betraktar och tolkar världen, som ett världens samvete.² Ett samvete hjälper oss att avgöra vad som är rätt och fel, får oss att reagera när någonting hemskt är på väg att hända. Med detta synsätt borde litteraturen kunna uppmärksamma oss på vad som är fel i samhället. I annan intervju i *L'Express* säger Bouraoui: ”Je suis militante à ma manière: j'écris. Ecrire, c'est un acte de résistance.”³ Skrivandet är för Nina Bouraoui en motståndshandling. Vilket jag tolkar som en subversiv handling.

Vad gör hon då motstånd mot? Framförallt två teman framstår för mig som subversiva i Bouraouis romaner. Dels hennes skildringar av fransk-algerisk identitet, dels hennes skildringar av homosexualitet. Självklarheten i Bouraouis sätt att skildra livet som lesbisk i Frankrike har fått reaktioner, hon säger i en intervju i *L'Express*: ”Je reçois beaucoup de courrier de lectrices, adolescentes ou femmes plus âgées, qui disent leur solitude, leur sentiment d'être sans cesse niées. En 2004, ce n'est toujours pas facile d'être une femme qui aime les femmes.”⁴ Bouraoui får alltså många brev från kvinnliga läsare, både tonåringar och äldre kvinnor, som berättar om sin ensamhet, sin känsla av att inte bli igenkända. 2004 är det fortfarande inte enkelt att vara en kvinna som älskar kvinnor, säger hon i denna intervju. Bouraoui skriver om hur det är att vara en person som rasifieras i Frankrike och om hur närvarande den blodiga fransk-algeriska historien är.⁵ Algerietkriget var ett sju år långt krig mellan FLN, den algeriska Nationella befrielsefronten som slogs för självständighet från

¹ Journet, Adeline ”Nina Bouraoui et Sara Stridsberg: 'L'écrivain est un marginal'” *L'Express* Publicerad 2011-05-09 läst 2016-04-21 http://www.lexpress.fr/culture/livre/nina-bouraoui-et-sara-stridsberg-l-ecrivain-est-un-marginal_990537.html (2016-04-21)

² Samtliga översättningar från franska är gjorda av mig.

³ Simmonet, Dominique ”Ecrire c'est de retrouver ses fantômes” *L'Express* publicerad 2004-05-31 läst 2016-04-05 http://www.lexpress.fr/culture/livre/ecrire-c-est-retrouver-ses-fantomes_819681.html

⁴ Ib.

⁵ ”En rasifierad person är en individ som av omgivningen tillskrivs rastillhörighet.”

Nationalencyklopedin, rasifiering. <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lang/rasifiering>(hämtad 2016-05-27)

kolonialmakten, och den franska militären. Cirka en halv miljon algerier dog under kriget och ungefär två miljoner tvångsflyttades. Algeriet var en fransk koloni från 1830 till 1962.⁶ Idag bor många människor med rötter i Algeriet i Frankrike.⁷ Integrationsprocessen har gått mer eller mindre bra på olika platser, men en sak är säker: rasismen är ett stort problem i dagens Frankrike, inte minst med främlingsfientliga Front National som vinner alltmer makt.

Jag är fascinerad av det subversiva i litteraturen. Romaner som skakar om samhällen, dikter som väcker sovande engagemang, historier som skapar större förståelse och tolerans. Men var kommer den där kraften ifrån? Den här uppsatsen ämnar undersöka vilka subversiva strategier som finns i tre av Nina Bouraouis romaner. Vad i romanen som inte finner sig i hur det ser ut, som skildrar det svåra och det felaktiga i samhället. Det som begär en förändring eller kanske är en del av förändringen själv. Dessa strategier ska jag genom närläsning leta reda på med hjälp av Jacques Rancières teorier om litteratur, talföra subjekt och hans erfarenhetsbegrepp i *Texter om politik och estetik* och *The Politics of Literature*. Min frågeställning blir den följande: *Vilka subversiva strategier finns i Nina Bouraouis romaner 'Garçon manqué', 'Poupée Bella' och 'Mes mauvaises pensées'?*

2. Material

Nina Bouraoui har gett ut ett drygt tiotal romaner sedan 1991. De romaner som behandlas i denna uppsats är *Garçon manqué* utgiven 2000 (på svenska *Pojkflickan*), *Mes mauvaises pensées* från 2005 (*Mina onda tankar*) och *La poupée Bella* från 2004 (*Dockan Bella*).⁸ Alla tre romanerna har begär, sexualitet, identitet, kulturell tillhörighet och skrivande som bärande teman. Protagonisterna i dessa tre historier har uppenbara likheter med författaren. Vi vet att jagen i *Garçon manqué* och *Mes mauvaises pensées* är uppvuxna i Algeriet med en fransk mor och en algerisk far. Huvudpersonen i *Garçon manqué* kallas till och med Nina, men de andras namn känner vi inte till. Många har kallat Bouraouis romaner för autofiktiva men då detta inte har någon betydelse för min analys så väljer jag att inte ta ställning till detta. Men eftersom de tre protagonisterna har sådana uppenbara liknelser inte bara med författaren utan också med varandra, så väljer jag att se dem som en enda person vars utveckling vi får följa. Först som barn, sedan i tjuogoårsåldern och till sist i odefinierad vuxen ålder. Kontinuiteten i romanerna menar jag är givande och en av anledningarna till att jag valt just dessa tre av

⁶ *Nationalencyklopedin*, Algeriet. <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/algeriet> (hämtad 2016-05-23).

⁷ ”La diaspora algérienne” *Algerian International Diaspora Association* <http://aida-association.org/diaspora/index.php?sr=6> (hämtad 2016-05-27)

⁸ *Nationalencyklopedin*, Nina Bouraoui. <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nina-bouraoui> (hämtad 2016-05-23).

Bourauouis många romaner. Samma händelser tas ofta upp i de tre böckerna vilket ger läsaren flera perspektiv på samma skeende. Både det unga jagets tankar när det händer och det äldre jagets känslor kring det flera år efteråt.⁹ Huvudperson(erna) kommer omväxlande benämnas Nina och ”jaget”.

Garçon manqué handlar om pojkflickan som inte kan bestämma sig för om hennes namn är det algeriska Yasmina, det franskklingande Nina, Brio som hennes far kallar henne eller Ahmed som hon kallar sig för att slippa männens blickar. Denna pojkflicka, som bor i Algeriets huvudstad Alger och spenderar somrarna med sina morföräldrar i Saint Malo i franska Bretagne, kämpar med att veta vem hon är. Fransyska, algeriska, flicka eller pojke?¹⁰ Nina, det namn jaget till slut väljer, drabbas av en stor sorg när hon plötsligt hindras från att träffa sin bästa vän Amine något mer. Amines mamma vill inte att han ska umgås med Nina för att hon, den falska flickan, har ett dåligt inflytande på hennes son.¹¹ Vi läser om denna och många andra händelser i *Garçon manqué*, men det råder ingen tydlig kronologi i romanen. Händelser kastas fram utan ordning, ibland med förklarande kommentarer ibland utan. Närmast staccatoartat berättas det om det svåra med att vara algerier i Frankrike och fransyska i Algeriet. Glimtar av den våldsamma historien länderna emellan skildras och hur den lever vidare i Nina. Detta är vad jag ska ta fasta på i min analys.

I *Poupée Bella* skildras det lesbiska utelivet i Paris i slutet av åttiotalet. I en dagbok som pågår i drygt ett och halvt år får vi följa en ung kvinna och hennes längtan efter att skriva, att hitta någon att älska och kanske även att hitta sig själv. ”Combien de temps faudra-t-il pour trouver? Pour devenir ce que je suis?”¹² Hon frågar sig hur lång tid det kommer ta att hitta, att bli den hon är. Vi läser om blickarna hon får från ”les filles” när hon kommer till klubben Katmandou för första gången, att det dansas slow och att en disco-kula hänger ovanför dansgolvet.¹³ Vi lär känna hennes bästa vän Julien och får följa hennes trassliga kärlekshistorier. I *Poupée Bella* är meningarna och paragraferna mycket korta, mycket poetiska och den 129 sidor långa romanen innehåller många blanka utrymmen. Bara det allra nödvändigaste berättas, ingen onödig information delas med av. Romanen har av författaren själv beskrivits som en jakt på en kulturell och sexuell identitet.¹⁴

⁹ Ett av många exempel är jagets mors relation till sin far och hans reaktion när hon vill gifta sig med en algerier. Detta skildras både i *Garçon manqué*(s. 31) och i *Mes mauvaises pensées*(s. 84, 184). Ett annat exempel är ungdomskärleken Marion som återkommer i samtliga tre romaner.

¹⁰ Bouraoui, Nina *Garçon manqué*, Volume 15254 (Ny uppl. edn, Librairie générale française, 2002(2000)) s.163.

¹¹ Ib. s. 61.

¹² Bouraoui, Nina, *Poupée Bella* (Paris, Stock, 2004). s. 9.

¹³ Ib. s. 9.

¹⁴ Strängberg, Ulla ”Den romantiska anarkisten” *Vi läser* nr 3 2011 s. 53.

I Mes mauvaises pensées låter Bouraoui ingenting avbryta jaget. Utan pauser, blankstreck och kapitelindelningar hör vi oavbrutet hennes röst tala. Romanen skildrar jagets session med en terapeut. Hon är där för sina onda tankar som hon inte lyckas bli av med, hon är rädd för att skada dem hon älskar. Under nästan 300 sidor behandlas hennes relation till Frankrike, till Algeriet, till hennes föräldrar, morföräldrar och farföräldrar. Hon berättar om sina ungdomskärlekar Diane och Marion, om den destruktiva relationen till ”la Chanteuse”, Sångerskan, och lyckan över att ha funnit ”l’Amie”, Flickvännen, som står över allt. Jaget spenderade sina fjorton första år i Algeriet men har sen dess inte återvänt. Hon känner sig splittrad av det faktum att hon är fransk-algerisk, den koloniserande och den koloniserade, i samma kropp. Romanen är omfattande och ger ett självutlämnande intryck (även om jag inte lägger någon vikt vid vad som eventuellt är självupplevt och inte). Historien skildras ur ett enda perspektiv och vi utskiljer ett tydligt subjekt som för berättelsen framåt. Flera historier från *Garçon manqué* och *Poupée Bella* kommer tillbaka och vi läser om den nu vuxna kvinnans syn på vad som hände när hon var yngre.

3. Teori och metod

Den här uppsatsen letar efter vilka subversiva strategier som finns i Nina Bouraouis romaner genom att göra en närläsning. I denna läsning analyseras olika passager och citat i romanerna, med en begreppsapparat hämtad från den franska, samtida filosofen Jacques Rancières teorier. Att ha en strategi innebär att man vill ta sig från punkt A till punkt B. Det handlar om att vilja sätta någonting i rörelse, åstadkomma något. Subversiv definieras i *Nationalencyklopedin* som ”(politiskt) omstörtande”.¹⁵ En subversiv strategi är alltså en framåtrörelse som vill förändra, som vill kullkasta de nuvarande strukturerna och bygga nya, en revolutionär strategi. Rancières teorier och begrepp angående bland annat skapandet av nya talföra subjekt, litteratur och breddade erfarenhetssfärer kommer användas, men för att dessa begrepp ska framstå som begripliga måste man först känna till hans definition av politik. För Rancière handlar politik inte främst om maktkamper eller överhuvudtaget maktutövning utan om:

[K]onfigurationen av ett specifikt rum, särskiljandet av en särskild erfarenhetssfär, en sfär av objekt som är definierade som gemensamma och lyder under gemensamma beslut, av subjekt erkända som förmögna att beteckna dessa objekt och argumentera om dem.¹⁶

¹⁵ *Nationalencyklopedin*, subversiv. <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se> (hämtad 2016-05-25).

¹⁶ Rancière, Jacques, and Christina Kullberg, *Texter Om Politik Och Estetik*, Anonymous Translator, *Volume 2*(Lund, Propexus, 2006) s. 95f.

Rancière refererar till Platons uttalande om att människan är politisk därför att hon har talets gåva, och att de som inte anses kapabla att föra sin talan blir till djur. Rancière menar att det genom historiens gång har varit de som man inte ansåg kunna tala som inte ansågs vara politiska varelser. De vars uttryckssätt var djurläten och inte ord.¹⁷ Han menar att "[p]olitiken uppstår när de som 'inte har' tid tar sig den tid som är nödvändig för att ge sig själva status som invånare i ett gemensamt rum".¹⁸ De som "inte har tid" måste visa att de är talföra, att vad de säger har ett allmängiltigt intresse och inte bara är skrin av smärta likt djurläten.¹⁹ Rancière skriver i *The Politics of Literature*: "In a sense, all political activity is a conflict aimed at deciding what is speech or mere growl: in other words, aimed at retracing the perceptible boundaries by means of which political capacity is demonstrated."²⁰ All politisk aktivitet går alltså mer eller mindre ut på att avgöra vem som talar och vem som bara vrålar. Helt enkelt vem som är kapabel att ägna sig åt politik.

Politik för Rancière handlar som sagt om vilka subjekt som räknas som talföra och tillåts vara med i det politiska rummet, och han menar att konsten kan ge nya subjekt tillträde till detta rum. Konsten är inte politisk varken genom de känslor den uttrycker om världsläget, hur den återger världen eller de idéer den presenterar.²¹ Litteraturens politik handlar istället om att litteraturen är politisk oavsett vad den skildrar, vare sig den vill eller inte. "The expression 'politics of literature' thereby implies that literature intervenes as literature in this carving up of space and time, the visible and the invisible, speech and noise. It intervenes in the relationship between practices and forms of visibility and modes of saying that carves up one or more common worlds."²² Litteraturen skapar alltså nya, gemensamma världar.

4. Tidigare forskning

Ingen tidigare forskning har använt sig av Rancières teorier, och den har främst fokuserat på identitetsproblematiken i Bouraouis verk. I synnerhet de konsekvenser jagets fransk-algeriska ursprung har för hennes identitetsskapande. Den som gjort detta i störst utsträckning är Helen Vassallo, som har skrivit om *Garçon manqué*. Hon har gjort tre studier av romanen. Den första heter *Wounded Storyteller: Illness as Life Narrative in Nina Bouraoui's 'Garçon manqué'*. Vassallo diskuterar identitet, subjektivitet och sexualitet i romanen utifrån ett

¹⁷ Rancière, 2006, s. 96.

¹⁸ Ib. s. 97

¹⁹ Ib. s. 97

²⁰ Rancière, Jacques *The politics of Literature* Översättning: Julie Rose, Cambridge, Polity, 2011. s. 4

²¹ Rancière, 2006, s. 95f.

²² Rancière, 2011, s. 4

sjukdomsperspektiv. Hon undersöker förekomsten av trauma och normalitet.²³ Jaget i *Garçon manqué* menar Vassallo lider av en kris. Denna orsakas av frånvaron av ord för att definiera vad hon är, att hennes sexualitet och nationalitet inte igenkänns i den begreppsapparat som finns i det samhälle hon befinner sig i.²⁴ I *Unsuccessful Alterity? The Pursuit of Otherness in Nina Bouraoui's Autobiographical Writing* skriver Vassallo om samma tre romaner som denna uppsats behandlar. Här skriver hon att Bouraoui i *Garçon manqué* och *Poupée Bella* istället för att skapa nya, postkoloniala identiteter bekräftar redan existerande stereotyper angående sexuell och etnisk ”annanhet”. Först i *Mes mauvaises pensées*, menar hon, börjar Bouraoui skapandet av en ny ”annanhet” som baseras på den hon är.²⁵ I *Embodied Memory: War and the Remembrance of Wounds in Nina Bouraoui and Leïla Sebbar* skriver Vassallo återigen om *Garçon manqué*. Hon analyserar med hjälp av begreppet ”embodied memory”, förkroppsligat minne, den kvinnliga kroppen och menar att den bär och även kan ärva krigstrauman.²⁶

En annan forskare som studerat liknande ämnen är Ann-Sofie Persson. Hon har skrivit *Mångfald och splittring i Nina Bouraouis 'Pojkflickan'* vilket är en av få vetenskapliga texter som finns om Bouraoui på svenska. I denna artikel ligger fokus på den ovan nämnda identitetsproblematiken och hur detta blir en viktig aspekt av texten läst som självbiografi. Hon skriver om hur olika omständigheter skapar en splittring i jagets identitet och hur den geografiska skillnaden mellan Algeriet och Frankrike även blir till en könsskillnad. I Frankrike förväntas hon vara den ideala, franska flickan och i Algeriet flyr hon sin flickighet och blir en pojkflicka, för att slippa undan det förtryck kvinnor lider av i Algeriet.²⁷

Ytterligare en forskare som skriver om samma tre romaner som den här uppsatsen gör är Montserrat Serrano Mañes i *Nina Bouraoui: construction sexuelle et transgression identitaire*. Dock med ett annorlunda fokus. Hon avhandlar hur jaget i romanerna i sitt blivande söker efter en balans mellan olika kulturer, ”raser” och kön. Mañes undersöker identitetsskapandet och visar på hur det överskrider dessa tre olika kategorier.²⁸ Vidare avhandlas förekomsten av

²³ Vassallo, Helen. ”Wounded Storyteller: Illness as Life Narrative in Nina Bouraoui's *Garçon Manqué*” *Forum for Modern Language Studies*, vol. 43/no. 1, (2007), s. 46.

²⁴ Vassallo, 2007, s. 49.

²⁵ Vassallo, Helen ”Unsuccessful Alterity? The Pursuit of Otherness in Nina Bouraoui's Autobiographical Writing”, *International Journal of Francophone Studies*, vol. 12/no. 1, (2009), s. 37.

²⁶ Vassallo, Helen ”Embodied Memory: War and the Remembrance of Wounds in Nina Bouraoui and Leïla Sebbar”, (*Journal of War and Culture Studies* 2008 1: 2, s. 189–200), s. 189.

²⁷ Persson, Ann-Sofie *Mångfald och splittring i Nina Bouraouis 'Pojkflickan'* Codex and Code, Aesthetics, Language and Politics in an Age of Digital Media, Stockholm, August 6-9, 2009. s. 419.
URL: <http://www.ep.liu.se/ecp/042/034/>

²⁸ Mañes, Montserrat Serrano. 'Nina Bouraoui: Construction Sexuelle Et Transgression Identitaire', *Journal of Research in Gender Studies*, vol. 1/no. 2, (2011), s. 33.

dubbelgångare i romanerna: Amine i *Garçon manqué*, Julien i *Poupée Bella* och "l'Amie" i *Mes mauvaises pensées*.²⁹ Artikeln avslutas med att Mañes påvisar hur jaget i den sistnämnda romanen förlikar sig med vem hon är, framförallt tack vare skrivandet och att hon träffat "l'Amie".³⁰

Även vid Göteborgs Universitet har Bouraoui studerats, nämligen av Mara Lee i artikeln *Främmande tider: Ett (queer)temporalt perspektiv på motstånd och främlingskap*. Lee skriver om nattens funktion i *Poupée Bella* menar att "den är en kropp, ett slags moderskropp som konstituerar den subjektivitet där skrivande, njutning och tid korsar varandra".³¹ Lee skriver om hur natten i romanen blir en förvandlingarnas och en queer tid, om hur den är "den tid där vissa subjektiviteter dansas, träder fram".³² Något som diskuteras längre fram i denna uppsats.

I *Grensekrysnings, symbolsk makt/vold og litterært uttrykk hos Annie Ernaux og Nina Bouraoui* skriver Heidi Isaksen om hur Annie Ernaux' och Bouraouis romaner avtäcker hur symboliskt våld och makt fungerar. Isaksen hävdar att detta kan ha en stärkande och befriande effekt på läsaren. Symboliskt våld eller makt varken syns eller märks, och bedrivs på ett symboliskt sätt i kommunikation och kunskap. "Denne dominansen utøves i navnet av et symbolsk prinsipp som er kjent og anerkjent av den dominerende og den dominerte."³³ Hon menar att Bouraoui och Ernaux vill uppmärksamma den kollektiva historien genom att berätta sina egna historier.³⁴ Isaksen skriver att "[i] den kontinuerlige kampen om retten til å definere virkeligheten er språket sentralt".³⁵ Bouraouis sökande efter ett eget, personligt språk ger verken en subversiv funktion. I och med sitt egna språk menar Isaksen att hon "tar tilbake retten til å definere seg selv".³⁶ Isaksens resonemang närmar sig området för denna uppsats och kommer användas i analysen.

Adrienne Angelo för ett inte helt olik resonemang i *Vision, Voice and the Female Body: Nina Bouraoui's Sites/Sights of Resistance* där hon menar att Bouraoui lyckas tillägna sig och hävda en specifik blick tack vare sitt skrivande. Hon menar att detta skapar en öppning för kvinnors skrivande att bli kulturellt subversivt och att jagen i Bouraouis romaner *La voyeuse interdite*, *Garçon manqué* och *Poupée Bella* alla placerar den kvinnliga kroppen som plats för

²⁹ Mañes s. 38, 45.

³⁰ Ib. s. 46.

³¹ Lee, Mara. 'Främmande Tider: Ett (Queer)Temporalt Perspektiv på Motstånd Och Främlingskap' *Tidskrift För Genusvetenskap*, no. 4, (2012), s. 20.

³² Ib. s. 21.

³³ Isaksen, Heidi. 'Grensekrysnings, Symbolsk makt/vold Og Litterært Uttrykk Hos Annie Ernaux Og Nina Bouraoui', *Nordlit: Arbeidstidsskrift i Litteratur*, vol. 18/(2005), s. 61.

³⁴ Ib. s. 47.

³⁵ Ib. s. 70.

³⁶ Ib. s. 70.

motstånd.³⁷ I *Poupée Bella* menar Angelo att det lesbiska, kvinnliga subjektet vittnar om denna kroppslighet som bär på en subversiv potential. Den bedyrar sin autonomi via sin nomadiska erfarenhet.³⁸

Kirsten Husung doktorerade vid Linnéuniversitet med doktorsavhandlingen *L'Écriture comme seul pays. Construction et subversion des discours identitaires: hybridité et genre chez Assia Djebar et Nina Bouraoui*. I denna analyserar hon bland annat de i titeln nämnda författarna och jämför vilken roll Algeriets historia spelar i deras respektive identitetssökande.³⁹ Hon kommer fram till att "[c]hez Bouraoui, le passé agit à travers le corps de la narratrice."⁴⁰ I Bouraouis fall verkar det förflutna genom hennes kropp, skriver hon. Hon menar att berättarna i Bouraouis och Djebars romaner har en hybrid subjektivitet som endast kan komma till uttryck genom deras skrivande.⁴¹ En annan forskare som skrivit om hybrid identitet i *Garçon manqué* är Sabine Kraenker i *Des écrivains à l'identité hybride, représentants d'une littérature-monde aujourd'hui et de demain*.⁴²

Två forskare som kort bör nämnas är Sara Elizabeth Leek och Amaleena Damlé. Leek skriver i *L'écriture qui saigne: Exile and wounding in the narratives of Nina Bouraoui and Linda Lê* om exil och traumatiska erfarenheter i Bouraouis *Mes mauvaises pensées*.⁴³ Damlé som i *The Wild Becoming of Childhood: Writing as Monument in Nina Bouraoui's Sauvage* skriver om skildringen av barndomen i romanen nämnd i titeln och om hur skrivande och barndomsminnen hänger ihop.⁴⁴

Tid och utrymme att redogöra för allt som skrivits om Bouraouis romaner har inte funnits för den här uppsatsen, utan det mest relevanta är utvalt. Jag avslutar därför med Kristina Kosnick, vars resonemang i *Reading narratives as Revolutionaries: Radical Textuality and Queer Subjectivity in the Works of Monique Wittig, Anne F. Garréta, and Nina Bouraoui* är det som mest närmar sig det den här uppsatsen vill göra. Kosnick menar att

³⁷ Angelo, Adrienne "Vision, Voice and the Female Body: Nina Bouraoui's Sites/Sights of Resistance" Wilkens, Cybelle McFadden, and Sandrine F. Teixidor. , *Francophone Women: Between Visibility and Invisibility*, Volume 56, New York, Peter Lang, 2010, s. 77.

³⁸ Angelo s. 77.

³⁹ Husung, Kirsten. *L'Écriture Comme Seul Pays: Construction Et Subversion Des Discours Identitaires: Hybridité Et Genre Chez Assia Djebar Et Nina Bouraoui*, vol. 80/(2012) s. 181.

⁴⁰ Ib. s. 182.

⁴¹ Ib. s. 184.

⁴² Kraenker, Sabine "Des écrivains à l'identité hybride, représentants d'une littérature-monde aujourd'hui et de demain: Karin Bernfeld, Nina Bouraoui, Assia Djebar, Amin Maalouf, Wajdi Mouawad" *Riverains de la Baltique* nr 6 2009 s. 219.

⁴³ Leek, Sara Elizabeth. "L'Écriture Qui Saigne": Exile and Wounding in the Narratives of Nina Bouraoui and Linda Lê", *International Journal of Francophone Studies*, vol. 15/no. 2, (2012), pp. 237-255.

⁴⁴ Damlé, Amaleena. "The Wild Becoming of Childhood: Writing as Monument in Nina Bouraoui's Sauvage" *Forum for Modern Language Studies*, vol. 49/no. 2, (2013), pp. 166.

representationen av icke-normativa kön och sexualiteter i litteratur är av obestridd vikt för att synliggöra marginaliserade grupper och att dessa författares texter agerar som: "literary performances that participate in the construction of queer counterpublics, informing social conceptions of identity, particularly as it is articulated through gender, sexuality, and erotic desire."⁴⁵ Genom att skriva om genus och sexualitet bidrar Bouraoui alltså till att skapa queera, alternativa publiker.

Enligt Kosnick pågår det ett queert världsskapande i Bouraouis, Wittigs och Garréas romaner, de motstår homogenisering och hegemoni samt bidrar till att omstörta heteronormativiteten. Detta sker inte enbart genom att de skriver om queera teman utan även genom en vägran att anpassa sig till skrivkonventioner. Att inte finna sig i regler kring språk och hur en historia ska berättas samt att formulera nya subjektiviteter gör en text queer. Kosnick menar att dessa författares texter gör mer än att representera queera subjektiviteter, de skapar dem också genom "linguistic manipulations and experimental narrative strategies."⁴⁶ Hon kallar Bouraouis, Wittigs och Garréas romaner för revolutionära och menar att de förenas av att de innehåller strategier för att omarbota och förändra normativiten, främst heteronormativiteten.⁴⁷ De förenas i "a movement against (hetero)normativity, which—instead of representing the world—posits ways of revis(ion)ing it."⁴⁸

Den här uppsatsen tar avstamp ifrån och utvecklar Kosnicks diskussion om queera subjekt och världar i Bouraouis romaner. Men medan Kosnick letar strategier som skapas utifrån okonventionella skrivmetoder behandlar den här uppsatsen fler aspekter än så. Jag väljer också att tala om en homosexuell identitet och ett lesbiskt istället för queert världsskapande. Inte för att det ena motsäger det andra, då begreppet queer även kan inkludera homosexualitet, utan för att jag menar att homosexualiteten är så pass explicit uttalad i romanen att det tjänar ett syfte att benämna den så. Homosexuella eller lesbiska strategier är ett mer precist ord för vad det handlar om. Jag tar även fasta på, till skillnad från Kosnick, skildringen av jagets fransk-algeriska arv och vilka strategier det finns i denna.

⁴⁵ Kosnick, Kristina, "Reading Contemporary Narratives as Revolutionaries: Radical Textuality and Queer Subjectivity in the Works of Monique Wittig, Anne F. Garréta, and Nina Bouraoui", in *Sexuality, Eroticism and Gender in French and Francophone Literature* (2011), s. 3.

⁴⁶ Ib. s. 3.

⁴⁷ Ib. s. 2f.

⁴⁸ Ib. s. 2.

5. Analys

5.1 Nya subjektiviteter och erfarenheter i en lesbisk värld

I *Poupée Bella* är skrivandet och kärleken de två bärande temana. Och kärleken, den är för vår huvudperson självklart riktad till kvinnor. Aldrig ifrågasätts homosexualiteten, den är det enda alternativet. ”Julien a toujours aimé les garçons, j’ai toujours aimé les filles. C’est dans notre enfance. C’est dans notre jeunesse. C’est dans notre vie adulte qui vient.”⁴⁹ Julien har alltid älskat pojkar, och huvudpersonen har alltid älskat flickor. Det är i deras barndom, ungdom och det kommande vuxenlivet. ”Je n’ai pas choisi d’aimer les filles, je n’ai pas choisi d’écrire.”⁵⁰ Nina har inte valt att tycka om flickor, hon har inte valt att skriva, säger hon. Vad Bouraoui gör i *Poupée Bella* när hon beskriver homosexualiteten som en självklarhet att inte skämmas över är om inte radikalt så åtminstone omvälvande i det franska samhället. I ett konservativt och heteronormativt klimat blir en sådan skildring subversiv. Den ifrågasätter den antagna heterosexualiteten och bevisar att den inte är det enda alternativet. I *Poupée Bella* omförhandlas de villkor som antas självklara. Den är också ett försvar. ”On dit que je suis homosexuelle parce que j’ai peur des hommes. Je n’ai pas peur. Nous avons le même désir.”⁵¹ Folk säger att Nina är homosexuell för att hon är rädd för män. Hon är inte rädd. De har samma begär, säger hon.

Kosnick menar att Nina Bouraoui skapar en queer subjektivitet i sina romaner. Att hon ägnar sig åt ett queert världsskapande.⁵² Jag menar att man kan se det som att homosexuella platser skapas i *Poupée Bella*. De olika gatorna, parkerna, nattklubbarna Katmandou, Studio A, Soft, Dessous Chic, Rex; ja ett lesbiskt Paris skrivs fram i romanen. En ny, homosexuell värld. Mara Lee skriver även som jag nämnde ovan att en queer tid skapas i romanen.⁵³ I denna värld och i denna tid så är det de lesbiska själva som tar upp utrymmet, som talar och som bestämmer. Det är enbart homosexuella subjekt som agerar. Subjekt, som tack vare att de skrivs fram i dessa romaner kan ta sig in i det politiska rum Rancière skriver om. Det rum endast de som anses vara talföra subjekt har tillträde till, som litteraturen kan skapa nya av.⁵⁴

Den lesbiska världen besöks nattetid. ”Je descends dans ma nuit. Ici je deviens, le lieu n’est rien, le lieu est tout.”⁵⁵ Hon stiger ner i sin natt. Där blir hon till, platsen är inget, platsen

⁴⁹ Bouraoui, 2004, s. 22.

⁵⁰ Ib. s. 61.

⁵¹ Ib. s. 96.

⁵² Kosnick, s. 3.

⁵³ Lee, s. 21.

⁵⁴ Rancière, 2006, s. 95f.

⁵⁵ Bouraoui, 2004, s. 10.

är allt, skriver Bouraoui. Jaget säger sig gå in i en ny familj i Flickornas värld.⁵⁶ Att allt hon har är systrar och bröder från en osynlig natt.⁵⁷ Hon betonar flera gånger att det är i Flickornas natt som hon ska hitta sig själv. Att finna sin plats i en flickas hjärta är att finna sin plats i världen, skriver Bouraoui.⁵⁸ Flickornas undre värld lär ut kärleken och det är härifrån som skrivandet kommer ifrån: ”L’écriture prend dans le Milieu des Filles. C’est la seule façon, pour moi, de devenir une personne.”⁵⁹ Kärleken och skrivandet som båda finns i Flickornas undre värld krävs för att jaget ska bli en person, hitta var hon hör hemma. Hon skriver: ”Je rêve d’un livre parfait, je rêve d’un amour parfait; l’un ne va pas sans l’autre.” Hon drömmer om den perfekta boken och den perfekta kärleken, och det ena går inte utan det andra.

Lee menar att natten i *Poupée Bella* krävs för att vissa subjektiviteter ska träda fram, att det finns sådant som kräver mörker för att bli synligt.⁶⁰ En viss värld krävs, en nattlig, hemlig värld. ”Je cherche des filles du Kat dans la ville. Je n’en vois aucune. Chaque nuit devient nos retrouvailles. Chaque nuit devient notre secret. Chaque nuit est une force contre le jour.”⁶¹ Hon söker efter flickorna från Kat, nattklubben Katmandou, i staden. Hon ser ingen av dem. Varje natt blir deras återförening. Varje natt blir deras hemlighet. Varje natt blir en styrka mot dagen, skriver Bouraoui. Att den nattliga, lesbiska, hemliga världen blir en plats där kraft hämtas att använda mot dagen tyder dels på att någon form av kamp utspelar sig, dels att det finns ett behov av denna värld. Att den krävs för att de som lever i den ska bli starkare.

Allt är dock inte så enkelt som det kan verka. ”Il faut un grand courage pour entrer dans le corps la nuit, pour y être admise.”⁶² Det krävs mod för att gå in i ”nattens kropp”, för att bli godtagen där. Dessutom färgar det omgivande samhällets åsikter och förväntningar av sig. Jaget säger sig vara rädd varje gång innan hon ska gå in på någon av klubbarna i Flickornas undre Värld. Rädd på grund av sitt samvete, hon tror fortfarande att detta liv är omoraliskt. Det krävs en tid för att anpassa sig, och också en tid för att acceptera.⁶³ ”Il faut un temps pour oublier son éducation. Il faut du temps pour assumer son plaisir.”⁶⁴ Det krävs tid för att glömma sin uppfostran och för att acceptera sin glädje. Att finna sig i vad som ger en njutning. Jaget skriver senare om hur hon kommer från Flickornas undre Värld, men att hon

⁵⁶ Bouraoui, 2004, s. 11.

⁵⁷ Ib. s. 30.

⁵⁸ Ib. s. 16.

⁵⁹ Ib. s. 33.

⁶⁰ Lee, s. 21.

⁶¹ Bouraoui, 2004, s. 18.

⁶² Ib. s. 85.

⁶³ Ib. s. 41.

⁶⁴ Ib. s. 41.

inte accepterar detta faktum. ”Je viens du Milieu des Filles et je ne l’assume pas.”⁶⁵ Hon står inte för var hon kommer från. Men den skam jaget i *Poupée Bella* känner har gått över i *Mes mauvaises pensées*.⁶⁶ I den senare romanen säger jaget till sin terapeut att:

[J]e n’ai que de l’amour quand je sais, là, face à vous, que je m’apprête à vous parler de femmes, de mon rapport aux femmes, de ce lien, de cette adoration, je n’ai pas honte ou j’ai plus honte, vous me regardez et je soutiens votre regard, je ne sais pas si je suis en train de vous séduire, si Provincetown n’est pas un moyen de vous dire combien je me sens en paix avec les femmes[...].⁶⁷

Jaget känner enbart kärlek när hon vet att hon ska tala med sin terapeut om kvinnor, om hennes förhållande till kvinnor, om det bandet, om den dyrkan. Hon skäms inte eller hon skäms inte längre, hon möter terapeutens blick som hon inte vet om hon är på väg att förföra, om Provincetown inte är ett sätt att säga henne hur tillfreds hon känner sig med kvinnor, vilket jag tolkar som hur tillfreds hon känner sig med sin relation till kvinnor. Att ”se sentir en paix” kan på franska betyda att känna sig harmonisk och fridfull kring någon särskilt, eller att känna en inre frid, att acceptera sig själv som man är.⁶⁸ Här känner sig jaget alltså ”en paix” i sin relation till kvinnor, den tidigare skammen och samvetskvälens är borta. Hon skildrar processen för att kunna acceptera sig själv och har i *Mes mauvaises pensées* uppnått acceptans och frid.

Provincetown som jaget besöker är ett känt resmål för homosexuella kvinnor i USA. Staden beskrivs som ”la ville de femmes”, kvinnornas stad.⁶⁹ Jaget känner sig som hos sig själv i staden, som om hon kommit hem, hon vet vem hon är och vad hon åtrår.⁷⁰ Jaget förklarar att hon aldrig trivs så bra någonstans, detta är hennes paradiset.⁷¹ Ytterligare en gång presenteras lesbiska miljöer för läsaren. Platser där homosexualiteten är regel snarare än undantag. Den lesbiska världen blir allt större.

Jag menar att det homosexuella världsskapandet i *Poupée Bella* och *Mes mauvaises*

⁶⁵ Bouraoui, 2004, s. 85.

⁶⁶ Som jag nämnde under rubriken ”Material” så tolkar jag ”jagen” i de tre romanerna som en och samma person fast vid olika åldrar.

⁶⁷ Bouraoui, Nina *Mes mauvaises pensées* (Paris, Stock, 2005) s. 183.

⁶⁸ Maria Björkman som har översatt *Mes mauvaises pensées* till svenska översätter ”si Provincetown n’est pas un moyen de vous dire combien je me sens en paix avec les femmes” till ”om inte Provincetown inte är ett sätt att säga dig hur väldigt lugn och trygg jag känner mig med kvinnor”. Jag gör medvetet en annan tolkning. Bouraoui, Nina, *Mina Onda Tankar*, Översättning: Maria Björkman (1. uppl. edn, Stockholm, Elisabeth Grate bokförlag, 2006)

⁶⁹ Bouraoui, 2005, s. 186.

⁷⁰ Ib. 2005, s. 191.

⁷¹ Ib. 2005, s. 195.

pensées fungerar som en subversiv strategi. ”Écrire, c’est rendre public le Milieu de Filles.”⁷² Att skriva är att göra Flickornas undre Värld offentlig, skriver Bouraoui, vilket mycket i texten tyder på. Hon gör denna värld till en del av offentligheten genom att publicera sina erfarenheter i bokform. Hon uppmärksammar den, gör den i någon mån tillgänglig för alla. Isaksen hävdar att Bouraoui ger lesbiska en röst i det offentliga rummet.⁷³ Hon skriver att Bouraoui med sin ”uttalte selvbiografiske litteratur verbaliserer de hittil uuttalte og private erfaringer i det offentlige rom”⁷⁴. Bouraoui skriver om sådant som inte skrivits om tidigare, menar Isaksen. Via Bouraouis romaner blir nya erfarenheter en del av det allmänna medvetandet, av det gemensamma. I Rancières definition av politik ingår ”särskiljandet av en särskild erfarenhetssfär” och jag väljer att i det här sammanhanget likställa Isaksens offentliga rum med Rancières erfarenhetssfär.⁷⁵ Bouraoui skriver in erfarenheter av att vara homosexuell och att leva i en ”lesbisk värld”, i denna sfär.

Det går med hjälp av Rancières teori att hävda att Bouraoui, genom att skapa en ny subjektivitet i sina romaner, skriver in sig i det politiska rummet. Att skriva blir en omstörtande, subversiv handling då Rancière menar att politik går ut på att avgöra vem som är ett talfört subjekt och litteraturen skapar nya subjekt. Bouraouis romaner blir därmed en språngbräda för orepresenterade grupper in i det politiska rummet.

5.2 Att vara både den koloniserade och den koloniserande

Nina i *Garçon manqué* beskriver Frankrike och Algeriet som två oförenliga länder, vars enda förening sker i hennes och hennes bästa vän Amines kroppar (även Amine har en algerisk far och fransk mor).⁷⁶ Nina upplever att hon är i Algerietkriget, att hon bär den konflikten.⁷⁷ I Algeriet tillhör hon den koloniserande makten som fransyska och i Frankrike är hon en utlänning, en koloniserad och blir utsatt för rasism. Jaget beskriver rasismen som en skamlig sjukdom. Rädslan för den andre, rädslan för den främmande. En rasism som drabbar hennes familj både i Frankrike och Algeriet, både hennes föräldrars generation, hennes egen och nästa. En fransyska i Algeriet säger när en algerier håller på att drunkna: ”Pourquoi y aller? Le sauver? Risquer sa vie? Ils sont si nombreux. Tous ces corps bruns et serrés. Cette population.”⁷⁸ Varför riskera livet för att rädda en av alla dessa bruna, hopträngda kroppar

⁷² Bouraoui, 2004, s. 101.

⁷³ Isaksen, s. 46.

⁷⁴ Ib. s. 51.

⁷⁵ Rancière, 2006, s. 96.

⁷⁶ Bouraoui, 2002, s. 8.

⁷⁷ Ib. s. 30f.

⁷⁸ Ib. s.14.

som är så många, säger kvinnan. För denna fransyska handlar det inte om en människa som håller på att drunkna, inte om ett subjekt, inte om en person med känslor och tankar. För henne handlar det bara om en algerisk kropp bland många andra.

Väl i Frankrike fortsätter människor att tala om algerier som om de inte riktigt vore människor. Som om de vore objekt att göra sig av med snarare än jämbördiga subjekt. Folk säger saker som att det finns för många araber i Frankrike, att de är slödder, att man borde göra sig av med dem, framför Nina, hennes far, hennes syster, hennes lilla systerdotter. Nina lyckas inte svara, orden kommer inte.⁷⁹ Hon är "[t]errassé par la douleur", överväldigad av smärtan.⁸⁰ Men skrivandet blir ett sätt att försvara sig. "Je trouverai mieux. Je l'écrirai. C'est mieux, ça, la haine de l'autre écrite et révélée dans un livre."⁸¹ Hon kommer finna bättre, hon kommer skriva om det, om den andres hat nedskrivet och avslöjat i en bok. Det blir bättre så, skriver hon. Här menar jag att Bouraoui själv formulerar en av de subversiva strategier som finns i hennes romaner. Genom att skriva säger jaget allt det hon inte kunnat säga i stunden. Hon var överväldigad av smärtan men när den lagt sig tar hon upp pennan. Det hat och den rasism hon lidit offer för får hon nu en chans att besvara och få sista ordet. Det är också ett sätt att avslöja vad som pågår, en slags hämnd, och ett sätt att fästa läsarnas uppmärksamhet på det problem många gärna blundar för. Skrivandet blir ett motstånd. För aldrig skäms hon över sin algeriska sida, tvärtom är hon stolt över den. Folks skällsord på gatorna ger henne bara styrka, hatets styrka, stridsstyrka, kraft att vara sig själv.⁸²

Nina ses varken som en riktig algerier eller som en riktig fransyska. Hon säger till Amine: "Moi je sais la France. Moi je sais le mépris. Moi je sais la guerre sans fin, Amine. En France tu seras un étranger. [---]En France tu ne seras pas un bon Arabe."⁸³ Hon känner till Frankrike, hon känner till föraktet, kriget utan slut. I Frankrike är en fransk-algerier en utlänning men heller inte en riktig arab, säger hon. Tillvaron är inte okomplicerad i någon av länderna, även i Algeriet utsätts Ninas familj för glåpord. Avskyn mot den forna kolonialmakten är stor och alla de med fransk bakgrund blir syndabockar. Även barnen, och algeriska barn kastar sten på Nina och Amine när de går ut från skolan.⁸⁴ Hot riktas mot familjen via telefon och post.⁸⁵ När Nina och hennes mamma är ute och kör bil väntar barn på

⁷⁹ Bouraoui, 2002, s.130f.

⁸⁰ Ib. s. 131.

⁸¹ Ib. s. 132.

⁸² Ib. s. 170.

⁸³ Ib. s. 38.

⁸⁴ Ib. s. 51.

⁸⁵ Ib. s. 80.

dem, som om det vore en fälla. De kastar sten, spottar på dem, visar sina kön.⁸⁶ Historien med kolonialtiden och Algerietkriget är mycket närvarande i 70-talets Algeriet, även i barnens liv. En massaker på algeriska kvinnor som begicks av OAS 1962 skedde i samma hus som Nina växer upp, en plats som hon beskriver som hemsökt, märkt av vad som hänt där.⁸⁷ Hon skriver att: ”Se laver dans leur sang. Être dans leur fièvre. Vivre avec l’image de ces femmes égorgées. Avec leurs cris. Avec ces gestes. En pleurer. La nuit. Prendre la violence malgré moi et devenir violente.”⁸⁸ Tvätta sig i deras blod. Vara i deras feber. Leva med bilden av dessa strypta kvinnor. Med deras skrik. Med dessa gester. Gråta över det. Om natten. Ta våldet mot min vilja och bli våldsam, säger Nina. Detta är en av flera händelser under Algerietkriget som märkt henne och som hon återkommer till under romanen gång.⁸⁹ Hon säger att ”c’est impossible à vivre. [---] [C]omment supporter ça? Cette violence. Ces événements. Cette question algérienne.”⁹⁰ Det är omöjligt att leva med det våldet, att stå ut med denna våldsamhet och dessa händelser som skett i Algeriet.

Jaget i *Poupée Bella* upplever den parisiska natten som en efterlängtd plats där hon kan finna sig själv, skrivandet och kärleken. Ibland är den till och med beskyddande. ”La nuit me protégée, souvent.”⁹¹ Detta medan Nina i *Garçon manqué* beskriver natten som barnens fiende, som dödlig.⁹² ”La nuit est vraiment la mort du tout. [---] La nuit prend tout.”⁹³ Natten är verkligen alltings död. Natten tar allt, beskriver hon det som. Någonting som blir plågsamt bokstavligt någon sida senare när hon kommer in på den algeriska natten: ”Les plus grands massacres auront lieu la nuit. La nuit est un masque. [---] La nuit rend fou aussi. [---] C’est là, dans le noir, pour ne pas se voir faire, qu’ils tueront.”⁹⁴ De värsta massakrerna kommer att ske nattetid. Natten är en mask. Natten gör en galen, också. Det är där, i mörkret, för att inte synas, som de kommer döda, skriver hon.

Nina förlorade en farbror i det Algerietkrig som kraftigt har påverkat hennes familjs historia.⁹⁵ Ett krig som förföljer henne i hennes vardag. Vanliga, till synes ofarliga situationer blir brutala när Nina ser dem. Vid ett tillfälle kokar Ninas morföräldrar levande krabbor och de lider alla med de stackarna. Men samtidigt, så räcker det ju att stänga ögonen. Som man

⁸⁶ Bouraoui, 2002, s. 78.

⁸⁷ Ib. s. 61.

⁸⁸ Ib. s. 61.

⁸⁹ Ib. s. 120, 154, 164.

⁹⁰ Ib. s. 171.

⁹¹ Ib. s. 97.

⁹² Ib. s. 119.

⁹³ Ib. s. 118.

⁹⁴ Ib. s. 120.

⁹⁵ Ib. s. 30.

stänger ögonen för de spända händer som försöker få kontakt från det mänskliga glödande kolet i M:s by.⁹⁶ Ett annat tillfälle är när Nina beskriver en fransk strand, en lugn och familjär strand där människor ligger utsträckta och väntar på solen.⁹⁷ ”Ces corps immobiles. [---]. Qu'on pourrait croire morts, vus de loin. Morts et nus. Comme tous ces corps découverts après le massacre du village de B. Des corps d'enfants. Coupés en deux.”⁹⁸ Man skulle kunna tro att dessa orörliga kroppar var döda och nakna, sedda från långt håll. Som alla de kroppar som upptäcktes efter massakern i B:s by. Barnakroppar klivna itu, säger hon. Just barnaoffren under Algerietkriget återkommer Nina flera gånger till. Hon är ett barn som pratar om andra barns tragiska öden. Så som Isaksen påvisade så skildrar Bouraoui den kollektiva historien genom att skildra den individuella.⁹⁹ Historien är bokstavligen och plågsamt närvarande i Bouraouis romaner trots att den skildrar en flicka född efter krigets slut.

Garçon manqué vittnar om en inhuman behandling av algerier i Frankrike. Bouraoui skriver om hur algerierna placeras längst in på flygplatserna, på en särskild plats, hur de behandlas som mycket farliga passagerare: ”Ces terroristes par leur seul visage, par leur seul prénom, par leur seule destination.[---] Ces étrangers. Ces bêtes à chasser du territoire français.”¹⁰⁰ De är terrorister enbart på grund av deras ansikte, förnamn och destination. Dessa utlänningar, dessa odjur att jaga iväg från det franska territoriet, skriver hon. Algeriernas väskor går igenom av säkerhetsskäl, sägs det. Men även för att smutsa ner och nedvärdera. ”Parce que la guerre d'Algérie ne s'est jamais arrêtée. Elle s'est transformée. Elle s'est déplacée. Et elle continue. Dans ma douleur à porter cette valise trop lourde.”¹⁰¹ Därför att Algerietkriget aldrig har tagit slut, det har transformerats, förflyttat sig och fortsätter i Ninas smärta över att bära sin för tunga väska, skriver Bouraoui. Väskan fylld av hennes algeriska liv.¹⁰²

Ninas föräldrar träffades medan Algerietkriget fortfarande pågick. Ninas far sågs som fienden och det nykära paret hånades av sina jämnåriga för att de var tillsammans, omgivningen var öppet rasistisk.¹⁰³ Från Ninas morföräldrar kunde de inte förvänta sig något stöd. I *Mes mauvaises pensées* berättas att framförallt morfadern starkt motsatte sig relationen mellan sin dotter och jagets pappa, under en lång tid.¹⁰⁴ Han kommer inte ens och hälsar på i

⁹⁶ Bouraoui, 2002, s. 164.

⁹⁷ Ib. s. 153f.

⁹⁸ Ib. s. 154.

⁹⁹ Isaksen, s. 47.

¹⁰⁰ Bouraoui, 2002, s. 100f.

¹⁰¹ Ib. s. 101.

¹⁰² Ib. s. 100f.

¹⁰³ Ib. s. 149.

¹⁰⁴ Bouraoui, 2005, s. 184.

Alger under de många år de bor där.¹⁰⁵ Relationen mellan modern och hennes far är hela tiden mycket ansträngd, vilket färgar av sig på jaget. När morfadern använder ett rasistiskt skällsord framför sin dotter och sina dotterdöttrar reser sig jagets mor upp och går iväg med sina barn.¹⁰⁶ När jaget sedan som vuxen för första gången på länge ska åka tillbaka till Rennes och hälsa på morföräldrarna tillsammans med sina föräldrar säger hon: ”J’ai peur parce que c’est la première fois que je reviens avec mon père à Rennes. J’ai peur de le voir là-bas, le jeune étudiant qu’un policier suivait parce qu’il était tombé amoureux de la fille du docteur, j’ai peur de sa fragilité.”¹⁰⁷ När Nina åker tillbaka till sina morföräldrar tillsammans med sin pappa för första gången är hon rädd för att se honom där, för att se honom bräcklig. Rädd för att se honom på platsen där en polis följde efter honom bara för att han hade blivit kär i doktors dotter, skriver Bouraoui.

Jaget är inte som de andra utlänningarna när hon anländer i Paris, hon är ju fransyska. Men hon känner sig främmande.¹⁰⁸ Denna känsla genomsyrar hela romanen, och tycks inte bara handla om etnicitet. Till och med i sin egen familj känner hon sig främmande. Hon säger vid ett tillfälle till sin mor, far och syster att de aldrig kommer förstå, att hon känner sig isolerad och att hon alltid kommer vara annorlunda från dem: ”Je resterais toujours différente de vous.”¹⁰⁹ Jaget tror inte att hennes morfar älskar henne, men som läsare får vi aldrig veta varför hon tror det.¹¹⁰ Hon funderar på om hennes morföräldrar skäms över henne eller inte.¹¹¹ För att hennes far är algerier? För att hon är homosexuell? För att hon återigen känner sig främmande? Först med ”l’Amie” hittar hon någon som liknar henne. ”[N]ous ne sommes pas comme les autres filles, nous étions différentes dès l’enfance, c’est le secret de nos solitudes passés, nous guérissons nos blessures et nous nous guérissons de nos blessures respectives.”¹¹² De är inte som de andra flickorna, de var annorlunda sedan barndomen, det är deras forna ensamheters hemlighet, de läker sina sår och de läker varandras sår, berättar jaget. Den kärleken hon längtade efter i *Poupée Bella* tycks hon ha funnit med ”l’Amie”. För första gången känner hon sig inte annorlunda och främmande.

Algerier hade inga medborgerliga rättigheter i Algeriet under kolonialtiden.¹¹³ Som jag

¹⁰⁵ Bouraoui, 2005, s. 163.

¹⁰⁶ Ib. s. 19.

¹⁰⁷ Ib. s. 153.

¹⁰⁸ Ib. s. 100.

¹⁰⁹ Ib. s. 92.

¹¹⁰ Ib. s. 163.

¹¹¹ Ib. s. 166.

¹¹² Ib. s. 284.

¹¹³ Benér, Theresa ”Algeriets andra krig” *Populärhistoria.se* publicerad 2011-05-25, hämtad 2016-05-14. <http://www.popularhistoria.se/artiklar/algeriets-andra-krig/>

exemplifierat tidigare så ses algerier inte fullt ut som människor i de situationer Bouraoui skildrar. Med Rancières teori skulle gå det att hävda att deras röster inte räknades mer än djurläten. De lyssnades inte på. Nu skriver Bouraoui hela romaner, där enbart hennes röst räknas. Där hon kan avslöja rasismen, skildra vad den gör, berätta om sin fransk-algeriska familj och dito liv. Återigen skapar Bouraoui nya, talföra subjektiviteter som potentiellt kan finna sin väg in i det politiska rummet. Isaksen menar att Bouraoui eftersträvar att skildra dominerade grupper på deras egna premisser. Hon hävdar att Bouraoui ber om kontrollen över hur dominerade sociala kategorier representeras, att hon synliggör kampen om verkligheten.¹¹⁴ Bouraoui skildrar villkoren för en fransk-algerisk kvinna i Frankrike. Hon visar hur rasismen letar sig in i hennes egen familj via hennes morfar, hur hon och hennes familj möts av den på gatan, på flygplatser, från poliser. Hon visar hur det är att inte anses höra hemma någonstans, trots att hon har två hemländer. Bouraoui tar med nya erfarenheter in i erfarenhetssfären, hon gör dessa upplevelser till en del av det offentliga.

¹¹⁴ Isaksen, s. 69.

6. Avslutning

Bouraoui skriver fram nya subjekt i sina romaner. Subjekt, som kan ta sig in i Rancières politiska rum. Ett fransk-algeriskt, lesbiskt subjekt. Hon skildrar denna kvinnas liv och villkor. Motgångarna, medgångarna. De erfarenheter hon gjort, som skrivs in den erfarenhetssfär Rancière redogör för. Med de gemensamma erfarenheterna, i det offentliga. Detta identifierar jag som en subversiv strategi.

Bouraoui visar hur närvarande kriget är i jagets vardag, trots att hon själv aldrig upplevt det. Algerietkriget lever vidare i henne, hon förenar de två fiendeländerna med sin kropp. Bouraoui ger exempel på hur krig och lidande lämnar spår i generationer framåt. Ingenstans får jaget vara ifred. I Algeriet tillhör hon fiendemakten och i Frankrike är hon en utlänning. Hon utsätts för rasistiska påhopp och skildrar hur algerier av vissa bemöts som knappt mänskliga. Inte värda att rädda från att drunkna, terrorister enbart på grund av sina ansikten och namn, ovälkomna i Frankrike. Algerier berövades sina medborgerliga rättigheter under kolonialtiden, de var inte subjekt i det politiska rummet. Vad de tyckte räknades inte, deras tal ansågs inte vara begripligt, snarare djurläten än mänskliga ord med Rancières definition. Situationen har förvisso förbättrats, men som Bouraoui visar så händer det fortfarande att algerier behandlas som en andra klassens medborgare. Fast Bouraoui ger igen i sina romaner. Detta är ytterligare en subversiv strategi. Hon ger igen mot rasistiska påhopp, mot marginalisering, mot hot och hat. Hon får sista ordet, hon får en chans att uppmärksamma vad som händer, att sätta dit de fördomsfulla och trångsynta.

Den tredje strategin jag identifierar är skapandet av en lesbisk värld. Bouraoui offentliggör Flickornas undre Värld, skapar ett nytt, lesbiskt universum och ett nytt, homosexuellt Paris. Jag menar att hon skapar ett alternativ till heteronormativiteten. I Bouraouis romaner står homosexualiteten oemotsagd. I den alternativa värld hon skapar är den till och med norm, där rör sig enbart homosexuella subjekt. Subjekt vars erfarenheter nu publiceras i bokform, offentliggörs, skrivs in i erfarenhetssfären.

Att marginaliserade grupper tar upp pennan och berättar sina historier tycker nog många är viktigt. För att flera ska få ta del av dem. För att dessas perspektiv ofta kommer bort i offentligheten. För att olika grupper i samhället ska förstå varandra bättre, så att nya broar ska kunna byggas. Mellan förorter, innerstäder och landsbygd. Mellan olika klasser, religiösa grupper och etniska/kulturella tillhörigheter. Med flera. Det handlar också om att skapa nya förebilder. Exempel som läsare kan identifiera sig med, så de känner sig sedda och

representerade. Men det handlar också om att göra revolution mot ett orättvist system, om än lite i taget. Det handlar om ett motståndsarbete.

Nina Bouraoui gör motstånd i sina romaner. Hon gör motstånd mot rasismen, mot systemet som diskriminerar algerier, mot en heteronormativitet som kväver det som inte passar in i normen. Hon skapar parallella, subversiva världar. Världar som utmanar, som visar att det finns mer än ett alternativ. Men framförallt skapar hon nya subjekt. Som talar, som lever, som delar med sig av sina liv.

7. Litteraturförteckning

Angelo, Adrienne "Vision, Voice and the Female Body: Nina Bouraoui's Sites/Sights of Resistance" Wilkens, Cybelle McFadden, and Sandrine F. Teixidor(red), *'Francophone Women: Between Visibility and Invisibility'*, Volume 56(, New York, Peter Lang, 2010). s. 77-98

Benér, Theresa "Algeriets andra krig" från *Populärhistoria.se*, publicerad 2011-05-25, läst 2016-05-14) <http://www.popularhistoria.se/artiklar/algeriets-andra-krig/>

Bouraoui, Nina, *Garçon Manqué*, Volume 15254(Ny uppl. edn, Paris, Librairie générale française, 2002(2000))

Bouraoui, Nina *Mes Mauvaises Pensées* (Paris, Stock, 2005)

Bouraoui, Nina, *Mina Onda Tankar* Översättning: Maria Björkman (1. uppl. edn, Stockholm, Elisabeth Grate bokförlag, 2006)

Bouraoui, Nina *Poupée Bella* (Paris, Stock, 2004)

Damlé, Amaleena. "The Wild Becoming of Childhood: Writing as Monument in Nina Bouraoui's *Sauvage*" *Forum for Modern Language Studies*, vol. 49/no. 2, (2013), pp. 166.

Hansson, Anders, Gert Holmertz och Inga Brandell sökord: *Algeriet* hämtat 2016-05-19

Helland, Frode "Ideologi och hegemoni. Politisk litteratur idag" i TFL 334, 2008, s. 29-43 (pdf)

Isaksen, Heidi. 'Grensekrysnings, Symbolsk makt/vold Og Litterært Uttrykk Hos Annie Ernaux Og Nina Bouraoui', *Nordlit: Arbeidstidsskrift i Litteratur*, vol. 18/(2005), pp. 45-70

Journet, Adeline "Nina Bouraoui et Sara Stridsberg: 'L'écrivain est un marginal'" *L'Express* Publicerad 2011-05-09, läst 2016-04-21. http://www.lexpress.fr/culture/livre/nina-bouraoui-et-sara-stridsberg-l-ecrivain-est-un-marginal_990537.html

Husung, Kirsten. *L'Écriture Comme Seul Pays: Construction Et Subversion Des Discours Identitaires: Hybridité Et Genre Chez Assia Djébar Et Nina Bouraoui*, vol. 80/(2012)

Kosnick, Kristina, "Reading Contemporary Narratives as Revolutionaries: Radical Textuality and Queer Subjectivity in the Works of Monique Wittig, Anne F. Garréta, and Nina

Bouraoui”, in *Sexuality, Eroticism and Gender in French and Francophone Literature* (2011) p. 1-15

Kraenker, Sabine ”Des écrivains à l'identité hybride, représentants d'une littérature-monde aujourd'hui et de demain: Karin Bernfeld, Nina Bouraoui, Assia Djébar, Amin Maalouf, Wajdi Mouawad” *Riverains de la Baltique* nr 6 2009 pp. 219-227

”La diaspora algérienne” *Algerian International Diaspora Association*
<http://aida-association.org/diaspora/index.php?sr=6> (hämtad 2016-05-27)

Lee, Mara. ”Främmande Tider: Ett (Queer)Temporalt Perspektiv på Motstånd Och Främlingskap” *Tidskrift För Genusvetenskap*, no. 4, (2012), pp. 7

Leek, Sara Elizabeth. "L'Écriture Qui Saigne': Exile and Wounding in the Narratives of Nina Bouraoui and Linda Lê", *International Journal of Francophone Studies*, vol. 15/no. 2, (2012), pp. 237-255

Mañes, Montserrat Serrano. 'Nina Bouraoui : Construction Sexuelle Et Transgression Identitaire', *Journal of Research in Gender Studies*, vol. 1/no. 2, (2011), pp. 33

Nationalencyklopedin, Algeriet.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/algeriet>
(hämtad 2016-05-23)

Nationalencyklopedin, Nina Bouraoui.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/nina-bouraoui>
(hämtad 2016-05-23)

Nationalencyklopedin, rasifiering.

<http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/rasifiering>
(hämtad 2016-05-27)

Nationalencyklopedin, subversiv. <http://www.ne.se.ezproxy.ub.gu.se> (hämtad 2016-05-25)

Persson, Ann-Sofie *Mångfald och splittring i Nina Bouraouis 'Pojkflickan'* Codex and Code, Aesthetics, Language and Politics in an Age of Digital Media, Stockholm, August 6-9, 2009. s. 419-432

Rancière, Jacques, and Christina Kullberg, *Texter Om Politik Och Estetik, Volume 2* (Lund, Propexus, 2006)

Rancière, Jacques *The politics of literature* Översättning: Julie Rose, Cambridge, Polity, 2011

Simonnet, Dominique "Ecrire c'est de retrouver ses fantômes" *L'Express* publicerad 2004-05-31, läst 2016-04-05

http://www.lexpress.fr/culture/livre/ecrire-c-est-retrouver-ses-fantomes_819681.html

Strängberg, Ulla "Den romantiska anarkisten" *Vi läser*, nr 3, 2011 s. 51-54

Vassallo, Helen "Embodied memory: war and the remembrance of wounds in Nina Bouraoui and Leïla Sebbar", (*Journal of War and Culture Studies* 2008 1: 2, s. 189–200)

Vassallo, Helen. "Unsuccessful Alterity? the Pursuit of Otherness in Nina Bouraoui's Autobiographical Writing", *International Journal of Francophone Studies*, vol. 12/no. 1, (2009), pp. 37-53

Vassallo, Helen "Wounded Storyteller: Illness as Life Narrative in Nina Bouraoui's *Garçon Manqué*", *Forum for Modern Language Studies*, vol. 43/no. 1, (2007), pp. 46-56